

Doktori (PhD) értekezés tézisei

A láthatatlan labirintus

Gondolatok művészetről, vallásról, tudatról
a hegeli fenomenológia tükrében

Krivánik Dániel

Témavezető: Dr. habil. Valastyán Tamás

DEBRECENI EGYETEM

Humán Tudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2021

1. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Értekezésünknek két fő célkitűzése van: egyfelől elemezni tudat és szakralitás viszonyának a hegeli fenomenológiában képviselt minőségét és egyes képi-fogalmi vetületeit, másfelől ezen elemzésen keresztül a hegeli fenomenológia bizonyos területeit/mozzanatait újszerű megvilágításba helyezve hozzájárulni a magyar nyelvű Hegel-diskurzus megelevenítéséhez. A dolgozatnak nem célja az e vizsgálatból adódó összes lehetséges következmény levonása, értékítélet megfogalmazása, vagy a hegeli szövegekkel való nyílt polémia.

A fent megjelölt viszony Hegelnél egy dinamikus történelemontológiai horizonttal organikus egységben jelenik meg. Hogy gondolatmenetünk ne váljon parttalanná és ne süllyedjen el a téma roppant mélységeiben, tovább konkretizáljuk vizsgálatunk tárgyát, amennyiben megkíséreljük megvilágítani, hogy milyen összefüggés áll fenn az emberi tudat és a görög kultusz működése között, s eközben megvizsgáljuk a tudat hegeli koncepciójának terhelhetőségét a mítosz, a kultusz, valamint a művészet–műalkotás vonatkozásában. A vizsgálat tulajdonképpeni tárgya valójában az erő hegeli kategóriája, ami azonban nagyrészt inkább bűvópataként táplálja a dolgozat egészét. E tulajdonképpeni témához közelítünk majd folyamatosan egyik saját – ti. tudat és szakralitás egymásra vonatkozásának – megnyilvánulásán keresztül.

Hegelnél az emberi tudat valójában a „tudat”, az „öntudat” és bizonyos mértékig az „ész” megnevezésekkel jelölt szellemi alakzatok együtt-mozgó egységét takarja. Görög kultusz alatt pedig tágabb értelemben mítosz–kultusz–művészet komplex hármás-jelenségét, szűkebb értelemben az istenszobrot a maga környezetével, az olümpiai játékok hősét, illetve az ezt megénekelő szóbeliség első megjelenését értjük. Dolgozatunkban csak az eposzra térünk ki bővebben, amennyiben is Homérosz *Odüsszeiájának* egyik mozzanatát emeljük játékba és vizsgáljuk a hegeli tudatkonceptió „szemüvegén” keresztül – a tragédiát és a komédiát, valamint a himnuszokat és az orákulumokat csak említjük.

Vizsgálódásunk központi szövegeiül Hegel első fő műve, *A szellem fenomenológiája Tudat, Öntudat, Ész*, illetve *A vallás* című fejezeteinek egyes „szeleteit” választottuk, de az elemzés közben ki-kitekintünk más szövegösszefüggésekre is. Magának Hegelnek a művészet-, vallás- és történetfilozófiai tárgyú előadásszövegein kívül főbb referenciául szolgálnak majd például Nietzsche és Heidegger, Taubes és Loszev, Kerényi és Jung írásai, akiknek egyes gondolati eredményeire meghatározó módon támaszkodunk a fent megjelölt területek vizsgálata

során. A *Fenomenológiában* megjelenített és az emberi tapasztalásra vonatkoztatott „folyamatosan kerülő úton lévő”¹ megismerési mód véleményünk szerint ugyanis magának a műnek a megismerési, értelmezési módjába is szükségképpen belejátszik. Így már például a *Tudat* fejezetben foglaltakat, azaz a közvetlenség világában rejlő *spekulativitást* sem „önmagában”, hanem Hegel művészet-/vallás-fenomenológiai perspektívájának tekintetbevételével értelmezzük. A „spekulatív” szót hangsúlyosan *nem* a hétköznapi – „üres spekuláció” – leértékelő értelmében, hanem az eredeti hegeli intenciónak megfelelően használjuk; azaz a valóság egymásból-egymásba tükröződő – *speculum* – viszonyainak és az erről való gondolkodás – *speculare* – megjelölésére. Ennek eredményeként a természetes tudat alapvető működéséről szóló téziseket – alkalmazott logikaként – eleve érvényesnek tekintjük a mitikus/kultikus jelenségekkel, illetve a műalkotással szembesülő tudatra is.

A spekulativitás, a dialektika, a reflexió és a közvetítés fogalmai a kezdetektől központi szerepet játszanak Hegel filozófiájában, s tudat és szakralitás viszonyának vizsgálata is elképzelhetetlen a tekintetbevételük nélkül. „A spekulatív vagy pozitívan-észszerű felfogja a meghatározások egységét ellentétességükben, az affirmatívát, amely feloldódásukban és átmenetükben bennefoglaltatik. [...] A spekulatívnak jelentésére nézve még meg kell említeni, hogy rajta ugyanazt kell érteni, amit régebben, kiváltképp a vallásos tudatra és tartalmára való vonatkozásban, mint misztikust szoktak megjelölni. [...] Minden észszerű így egyúttal misztikusnak mondható, de ez csak azt jelenti, hogy túlmegy az értelmén, és semmiképp sem azt, hogy általában a gondolkodás számára megközelíthetetlennek és fölfoghatatlannak kell tekinteni.”²

Nagyon fontos az utolsó mondat, ugyanis lényeges következtetéseket lehet levonni belőle arra nézvést, hogy Hegel mi mindent tart a gondolkodás számára hozzáférhetőnek. Heidelbergi székhelyű végét például a következőkkel zárja: „Az univerzum először rejtett és elzárkózott lényegének nincs olyan ereje, amely ellenállhatna a megismerés bátorságának; meg kell nyílnia előtte, hogy gazdagságát és mélységeit szeme elé tárja és élvezetül adja.”³

Az e pozícióval szembeni általános kritika (már Hegel halála óta), hogy afféle „kincstári optimizmust” sugároz, és túl könnyen intézi el a megismeréssel járó kihívásokat. Ha azonban figyelembe vesszük a fent említett kerülőút sajátosságait, és Hegel önmagával, valamint minden, az ő meggondolásait követni szándékozóval szemben támasztott legfontosabb alapkövetelményét (tudniillik „a fogalom erőfeszítésének” vállalására), láthatóvá válik, hogy szó sincs

¹ Vö. Bacsó Béla: *Hegel és Heidegger a tapasztalatról*, in: *Világosság* 2008/3-4, 75-81.

² Hegel, G. W. F.: *A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai I. – A logika* (ford. Szemere Samu), Akadémiai Kiadó, Bp., 1979, 146-148., 82. §.

³ Hegel, G. W. F.: *Előadások a filozófia történetéről I.* (ford. Szemere Samu), Akadémiai Kiadó, Bp., 1977, 17.

itt diadalmenetről. Hegel több helyen is jelzi ezt a *Fenomenológiában*, egyebek közt – félig-meddig kódoltan – a záró sorokban, amikor az abszolút szellemre vonatkoztatva egy Schiller-versrészletet emel játékba: „Kelyhéből a nagy lélekvilágnak / Forr felé a végtelen”. Kardos László e műfordítása valóban a schilleri tartalmat adja vissza („*Aus dem Kelch des ganzen Seelenreiches / Schäumt ihm – die Unendlichkeit*”), de Hegel ezt átkölti, és ezt írja: „*aus dem Kelche dieses Geisterreiches / schäumt ihm seine Unendlichkeit*”. Egyrészt „szellemvilág” (*Geisterreich*) szerepel nála „lélekvilág” helyett, másrészt „*seine Unendlichkeit*” a „*die Unendlichkeit*” helyett, „csak a maga végtelenje forr tehát felé. *A szellem fenomenológiájának vége* nem ünneplő hangot üt meg, inkább figyelmeztetni akar az omnipotens, hamis, mert meg nem valósult, külsővé nem vált képzelgések veszélyére.”⁴ És Hegel e sorokban *egyidejűleg* „visszatekint a műben kifejtettek egészére, magának a Szellem gazdag variációinak expozíciójaként (*Geisterreich*) láttatva mindezt. Az így elvégzett munka, az így bejárt út hozza el számunkra az igazi végtelennel való egységünkről szóló felismerést. Még konkrétabban: a *Fenomenológia* végére a szellem meghaladta a mindig valamely egyes objektummal szembenálló véges tudatosságot és felkészítette magát az abszolút tudás elérésére.”⁵

Az univerzum és benne a magunk és a másik mélységeinek feltárása – ezáltal egyben a mélység megszüntetése – önfeláldozás és „ön-helyreállítás”. Mindez több mint szellemi-lelki erőfeszítés, amihez „puszta” kitartás szükségeltetik. Ez lassú, ámde épp ezért valódi hőstett, abban az értelemben, ahogyan Dosztojevszkij *A Karamazov testvérek* című regényében megjeleníti. Dosztojevszkij a lassú hőstettet a gyorsan végrehajtható, mielőbbi – mondhatjuk: romantikus hevülettel végrehajtott, akár a saját élet feláldozását jelentő – hőstettel állítja szembe, és egyértelműen az előbbi mélysége mellett teszi le a voksát. A mielőbbi, látványos hőstettet véghez vinni igyekvő „ifjak nem értik, hogy az életük feláldozása a legtöbb ilyen esetben talán a legkönnyebb áldozat, és ha például fiatalságtól pezsgő életükből nehéz tanulásra, tudományra kellene feláldozni öt-hat évet – csakis azért, hogy megtízszerezzék erejüket ugyanannak az igazságnak a szolgálatára és ugyanannak a hőstettnek a véghezvitelére, amelyet magukban dédelgetnek és meg akarnak valósítani –, ez az áldozat, lépten-nyomon látjuk, igen sokuknak meghaladná az erejét.”⁶ Vizsgálatunk tárgyaiban mindezen szellemi energiák munkálnak, így módon a mindenkori elemzés hatósugara jóval túlmutat azokon a pontokon, ahová a fejtegetés fókusza esik.

⁴ Köhler Ágnes: *Hegel és a pszichoanalízis*, Doktori értekezés, Budapest, 2008, 147.

⁵ Magee, Glenn Alexander: *The Hegel dictionary*, Continuum International Publishing Group, London / New York, 2010, 95.

⁶ Dosztojevszkij, Fjodor Mihajlovics: *A Karamazov testvérek I.* (ford. Makai Imre), Jelenkor Kiadó, Pécs, 2004, 36.

2. Az alkalmazott módszerek vázolása

Célkitűzéseink megvalósításához a magyar és idegen nyelven hozzáférhető Hegel-irodalomból való merítésen kívül tudatosan vonunk játékba a hegeli felfogástól látszólag távol álló gondolatokat és gondolkodókat is. Fejtegetésünk – egyfajta bi-/multifokális szemléletmódot alkalmazva – egyensúlyra törekszik a szövegközeli, a szöveghez szorosan tapadó, valamint a szöveget távolról pásztázó, távlati összefüggésekre hangsúlyt fektető értelmezési technikák között; elemzésünk menetében különféle nézőpontokból vetünk „snittszerű” pillantásokat a vizsgálat tárgyaira, igyekezve együtt-gondolkodásra hívni az Olvasót.

Hegelről, a *Fenomenológiáról*, illetve az abban megjelenő görögség-értelmezésről írni nagy kihívást jelent, és fontosnak tartjuk itt felmutatni, hogy mi szólított meg e kihívások közül a leginkább. Egyrészt általában ennek a hegeli műnek a gondolatmenete, fogalmisága. Olyan eszköz és közeg egyszerre, amely az olvasót biztonságos pályára állítja azon fogalmi középpont körül, amelyet vizsgál és felfejt. Mindeközben azonban az olvasó is „vizsgáltatik” és „felfejtetik” a szöveg és önnönmaga által – hegeli nyelven fogalmazva: felemelkedve megszűnik, de mégis megmarad (a hegeli filozófia egy másik centrális fogalma, az *aufheben* szólal meg itt). Ez a fenomenológiai „módszer”, a *dialektika*, az egész művet végigkíséri, megadja az alaphangját és hatástörténetét tekintve a XIX-XX. század fent említett meghatározó gondolkodóira mutat.

Másrészt ami nagyon inspiratív a Hegel-olvasásban, az a fentiekben célba vett topikról való beszédmód lehetőségei napjainkban. A kortárs magyar Hegel-diskurzus megelevenítéséhez való hozzájárulás melletti fent említett elköteleződésből adódóan fontosnak tartjuk, hogy ne csak a szakma, de a kultúra iránt érdeklődő, „laikus” olvasóközönség számára is befogadható legyen mindaz, amiről később itt szó esik. A bi-/multifokális szemléletmód alkalmazása és a snittszerű pillantások összessége – reményeink szerint – egy egyedi képet ad. Ez utóbbi oknál fogva maga a dolgozat is voltaképpen egy szándékosan elvarratlanul, rojtos szélűen hagyott terítő, egy olyan szöveg-szövet, ami azzal az intencióval készült, hogy ingerelje olvasóit arra, hogy egy-egy szál végét elkezdjék birizgálni, pödörgetni, akár ki is húzni, és saját terítőjükbe beleszőni. Az elvarratlan szálakra jellemzően úgy hívjuk fel a figyelmet a szövegben, hogy jelezzük: az adott helyen nem fogunk mélyebb, messzebb menő elemzésbe bocsátkozni a vizsgált pontot illetően.

Alkalmazott módszerünkben egyszersmind kifejezésre jut a marquardi gondolattal való szimpátiánk, és hogy e gondolat szellemében születtek az értekezés alapjai is: nevezetesen, hogy filozófiát írni a filozófusokhoz olyan képtelenség, mintha a zoknigyártók „csak a zoknigyártók számára gyártanának zoknit”.⁷ „A filozófia, a művészettörténet ugyanis emberi ügy, nem a másik expertet kell elképeszteni, hanem a kultúra maradványaiért még sóvárgó közönységgel kell dialogizálni,”⁸ fenntartva „az önkény és a tévedés jogát,” hiszen „a »mi«-nél sokkal fontosabb a »hogyan«”.⁹ Ami azután ebből a hegeli gondolati tartalmaknak-formáknak való nekifeszülésből eredményként adódik, az egy sajátos szöveg-, illetve műmegismerés (és bizonyos fokig ön-megismerés is), kvázi-kommentár.

3. Az eredmények tézisszerű felsorolása

Dolgozatunk azon a hegeli főmotívumon alapul, hogy a valóság egy szervesen áramló, önmagát tükörviszonyok sorozatán keresztül áttetszően közvetítő dinamikus elevenség. Ezen elevenség permanensen vibráló egyensúlyát vizsgáljuk meg Hegel fenomenológiai tudat-, művészet- és valláskonceptiójában (szövegszerűen *A szellem fenomenológiája Tudat, Öntudat, Ész*, illetve *A vallás* című fejezeteinek egyes „szeleteit” kiindulópontként véve – a disszertáció első és harmadik fejezete), valamint – mintegy tesztelendő a fenti motívum működőképességét a hegeli fogalmi világon kívül is – a mítosz–kultusz–művészet komplex hármassjelenségében (a disszertáció második fejezete).

Az első fejezetet a „dialektika” és az „egység” hegeli fogalmainak reflexív vizsgálatával kezdjük, és egy szemléletességre törekvő olvasat során felmutatjuk e fogalmak lehetséges képi jelentéseit, vetületeit, a jelenségeket billenőképekként (*Kippbild*) értelmezve. A billenőképek olyan többértelmű képek, amelyekben a részben elrejtett információt csak hosszas, intenzív szemlélés során lehet felismerni, mert a körvonalak és a belső vonalak egybeesnek a képen egyértelműen látható ábrázolással. Lényegük éppen e két- vagy többértelműségükben áll. A szemlélő csak akkor ébred tudatára annak, hogy különböző alakokat lehet a képbe látni, amikor az egyik jelentésről „átkapcsol” a másikra – a megfigyelő gyakran érzi úgy, hogy nem is ő az, aki ezt a „kapcsolót” működésbe hozza, hanem a képrejtvény jelentései mintegy „maguktól”

⁷ Marquard, Odo: *A szépség mint a végső filozófia* (ford. Mesterházi Miklós), in: Marquard, Odo: *Az egyetemes történelem és más mesék* (szerk. Székely Mária és Miklós Tamás), Atlantisz Könyvkiadó, Bp., 2001, 7-13., 12.

⁸ Almási Miklós: *Kis Hegel-könyv*, Athenaeum Kiadó, Bp., 2005, 14.

⁹ Gyenge Zoltán: *Kép és mítosz II.*, Typotex Kiadó, Budapest, 2016, 9-10.

billennek át egymásba. Innen haladunk tovább Hegel fenomenológiai tudatstruktúrájának komprimált bemutatásához, elsősorban annak onto-logikai mintázatára koncentrálni, mindvégig szövegközelségben maradva. A fejezet összegző kitekintésében az addig tárgyaltak mintegy „házasításaként” felvázoljuk e tudatstruktúra egy alternatív értelmezési módját.

A második fejezetben a mítosz, a kultusz és a művészet jelenségeiről gondolkodunk, különösképpen az ókori görögség vallási öröksége jelentőségének szempontjából – ezúttal a hegeli szövegektől kicsit távolabb lépve. Az első fejezetben vázolt tudatstruktúra értelmezési lehetőségeit felhasználva felmutatjuk e három kulcsjelenség szerves egységét, és e felismerés ellenpontjaként azon következményeket, amelyek abból adódnak, ha e jelenségeket egymástól elválasztva akarjuk elképzelni. A fejezet összegző kitekintésében a művészet fenomenójáról elmélkedünk az addig tárgyaltak tekintetbevételével.

A harmadik fejezetben visszatérünk a *Fenomenológia* szövegközeli tanulmányozásához, és az első és második fejezetben bemutatott következtetések egyesítésével teszünk kísérletet Hegel művészet-/vallásfenomenológiájának egy lehetséges értelmezésére. Az addig vázolt történeti, fogalmi, valamint képi elemzéseket követően megkíséreljük a következményeket a konkrét hegeli szövegeken bemutatva egy struktúrába foglaltan elmondani, hogy végül kimutathassuk a fogalmiság megszületését a *logosz*¹⁰ teljes szóbelietlenségétől (istenszobor) annak első szóbeli megjelenéséig (eposz). Az epikus tudat vizsgálata során Homérosz *Odüsszeiájának* egyik kulcsfontosságúnak látszó mozzanatában, illetve e mozzanat néhány vetületében figyeljük meg és elemezzük a Hegel által is leírt dialektikus reflexió működését. A fejezetet – és a dolgozat tulajdonképpeni tartalmi részét – egy történeti-strukturális összegzéssel zárjuk.

Elemzésünk eredményei a következőkben foglalhatók össze. A fentebb bemutatott ketős szövegértelmezési stratégiának köszönhetően – úgy gondoljuk – sikerült a hegeli fenomenológia/*Fenomenológia* egyes területeit/mozzanatait új(szerű) megvilágításba helyezni.

- 1) Egy a szemléletesség aspektusát is főszereplőként az értelmezésbe vonó, egyidejűleg a szövegre és annak intenciójára odahallgató olvasat alkalmazásával bepillantást nyertünk a „dialektika”, az „egység”, valamint a „jó”, illetve „rossz végtelen” fogalmainak mélységeibe és sokszínűségébe.
- 2) Felmutattunk egy e fogalmi tartalmakból kinövő tudatstruktúrát, amennyiben is a hegeli architektúrát a Möbius-szalag és a spirál kombinációjaként, a jelenségeket pedig billenőképekként jelenítettük meg.

¹⁰ Itt hangsúlyosan nem a mítosz–logosz ellentétpár egyik oldalaként, hanem nyelv–gondolkodás–tudat egymásba vetüléseként értve. A *logosz* e két aspektusát vizsgáljuk az első és második fejezetben.

- 3) Ezt a tudatstruktúrát fejben tartva megvizsgáltuk és kimutattuk mítosz, kultusz és művészet fenoménjeinek eredendő s egymást permanensen (f)elfedő egységét.
- 4) *A természetes vallás* és *A művészeti vallás* fejezeteinek elemzése során a *Fenomenológia* egy magyarul eddig nem vagy csak kevésbé kutatott területének (ti. a vallás helye és szerepe a *Fenomenológiában*) „előzetes” felderítését hajtottuk végre. (Előzetes, mert vizsgálatunk felvállaltan nem volt teljes körű; ugyanakkor egy ilyen teljes körű vizsgálatot kívánatosnak, sőt szükségesnek találunk, s egyúttal egyik jövőbeli feladatunkként látjuk.)

Terjedelmi és tematikai okokból értekezésünkben nem törekedtünk teljességre abban az értelemben, hogy a dolgozat elején kijelölt terület vizsgálatának összes következményét levonjuk és elágazásait végigkövessük, felfejtsük. Szintúgy nem törekedtünk értékítélet megfogalmazására, vagy a szöveggel való nyílt polemizálásra. „Mindössze” a vizsgálati terület egy *lehetséges* értelmezésére, illetve *lehetséges* csomópontjainak felmutatására törekedtünk, s reméljük, hogy eközben sikerült megvitatásra, továbbgondolásra érdemes alapanyagot előállítanunk. E felmutatott s így kifejthető gondolati csomópontok például

- a) a billenőkép dinamikája a hegeli fenomenológiában,
- b) a *Fenomenológia* hermetikus jellege,
- c) a „határhelyzet”, „bimbószerűség”, illetve „létidealitás” fogalmainak hasonlóságai és különbségei Hegel és Kerényi gondolkodásában, különös tekintettel a mitológiai tudat kérdéskörére
- d) Hegel és Jung gondolkodásának komplementer elemei és ezek vetületei a mitológiai tudatról vallott nézeteikben,
- e) a reflexió dialektikájának megjelenése az epikus tudatban,
- f) a dosztojevszkiji „lassú hőstett” és a hegeli „fogalom erőfeszítésének” „kerülőutas” rokon jegyei, illetve e jegyek megjelenései az *Odüsszeiában*,
- g) a heroikus lét kérdése a hegeli intenciók figyelembevételével.

Úgy gondoljuk, hogy további efféle alternatív értelmezések egyre teljesebbé tehetik azt a sokszínű tablót, amelyet Hegel vallás-, illetve művészetfenomenológiája – már tulajdonképpen a kezdetektől – saját interpretálói keze által megfestett.

Nyilvántartási szám: DEENK/98/2021.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Krivánik Dániel
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10076158

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (1)

1. **Krivánik, D.:** Mítosz, kultusz, művészet.

In: Huszonöt fennsík : a művészetektől a tudományokig. Szerk.: Valastyán Tamás, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 49-65, 2011, (Nagyerdei Almanach Könyvek : A Debreceni Egyetem Filozófia Intézetének sorozata ; 1.) ISBN: 9789633181003

Magyar nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (3)

2. **Krivánik, D.:** Az igazság mint módszer: Megjegyzések a dialektika hegeli fogalmához.

Korunk (Kolozsvár). Közlésre elfogadva (-), 1-19, 2021. ISSN: 1222-8338.

3. **Krivánik, D.:** Gondolatok a mitikus tudatosságról.

Erdélyi Múzeum. 82 (4), 107-119, 2020. ISSN: 1453-0969.

4. **Krivánik, D.:** A görög istenszobor jellemzői A szellem fenomenológiájában.

Többlét. 2, 53-69, 2019. ISSN: 2067-2268.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

5. **Krivánik, D.:** Die Wahrheit als Methode: Anmerkungen zum hegelschen Begriff der Dialektik.

Nagyerdei Almanach. 8 (16), 97-119, 2018. EISSN: 2062-3305.

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (1)

6. **Krivánik, D.:** A szellem hajnala - a mítosz, a kultusz és a művészet megjelenése A szellem fenomenológiájában.

In: XXVI. OTDK Társadalomtudományi Szekció 2003. április 15-16-17 : tartalmi kivonatok.

Szerk.: Kazinczy Zsuzsanna, Sárkány Ildikó, Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Debrecen, 33-34, 2003.

További közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (1)

7. **Krivánik, D.**, Andrejka, Z.: Tudat és mű: Spekulatív vonatkozások a műalkotás elsajátításában.
In: Elkülönböződések és megbékélések : Tanulmánykötet Rózsa Erzsébet 70.
születésnapjára. Szerk.: Andrejka Zoltán, Bujalos István, Debrecen University Press,
Debrecen, 154-169, 2016, (Nagyerdei almanach könyvek, ISSN 2063-0042 ; 8.) ISBN:
9789633185742

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

8. **Krivánik, D.**: Az alap fogalmának színeváltozása.
Partium. 14, 64-49, 2005. ISSN: 1216-7525.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

9. **Krivánik, D.**: Schönheit vs. Erhabenheit: Zweckmäßigeitsprobleme (in) der Natur bei Kant.
Nagyerdei Almanach. 8 (16), 85-96, 2018. EISSN: 2062-3305.

Egyéb folyóiratközlemények (2)

10. Koch, A. F., ford. **Krivánik, D.**: A tudás vizsgálata mint e vizsgálat zsinórmértékének tesztje: A
szellem fenomenológiájának módszeréről.
Nagyerdei Almanach. Közlésre elfogadva (-), 1-14, 2021. EISSN: 2062-3305.
11. Ostritsch, S., ford. **Krivánik, D.**: Tanulmányúton a tudat: A szellem fenomenológiája.
Nagyerdei Almanach. Közlésre elfogadva (-), 1-23, 2021. EISSN: 2062-3305.

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudománymetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2021.03.16.

